

ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені І.І. МЕЧНИКОВА

Факультет філологічний
Кафедра української мови

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

професор Хмарський В.М.

" _____ " 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА ДИСЦИПЛІНИ

Основи лінгвоперсоналогії

Рівень вищої освіти Третій (доктор філософії)

Спеціальність 035 Філологія

2020-2021

1.Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>денна форма навчання</i>	<i>вечірня форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів – 3/3 годин – 90//90 залікових модулів – 1/1 змістових модулів – 2/2	Галузь знань: 03 Гуманітарні науки Спеціальність: 035 Філологія Рівень вищої освіти: третій (доктор філософії)	За вибором аспірна	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		2-й	2-й
		<i>Семестр</i>	
		3-й	3-й
		<i>Лекції</i>	
		14 год.	14 год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		16 год.	16 год.
		<i>Лабораторні</i>	
		-	-
		<i>Самостійна робота</i>	
		60 год.	60 год.
		Форма підсумкового контролю: залік	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою викладання навчальної дисципліни «Основи лінгвоперсонології» є висвітлення загального й особливого в мові особистості, її лексиконі і концептосфері; осмислення мовної особистості в різних її виявах; опрацювання власне комунікативного, вербально-тезаурусного та інших рівнів лінгвоперсони; усвідомлення технологій і моделей створення мовно особистісних текстів.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Основи лінгвоперсонології» є такі:

- висвітлити виміри реконструкцій мовної особистості;
- ознайомити з типологією мовних особистостей у науці;
- заналізувати теоретичне підґрунтя сучасної лінгвоперсонології;
- систематизувати напрями та аспекти дослідження в межах лінгвоперсонології;
- обґрунтувати критерії, ієрархію й одиниці структурної організації мовної особистості, доповнивши її проміжними ярусами;
- з'ясувати специфіку елітарної мовної особистості;
- схарактеризувати лінгвоіндивідуалізації мовної особистості вченого-лінгвіста;
- встановити таксономію комунікативних стратегій наукового дискурсу на матеріалі праць мовознавчого спрямування.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів таких **компетентностей**:

а) загальні компетентності (ЗК):

ЗК-2. Здатність до пошуку, систематизації та критичного аналізу інформації з різних джерел.

ЗК-3. Здатність планувати і здійснювати комплексні дослідження, зокрема і в міждисциплінарних галузях, на основі системного світогляду із застосування сучасних інформаційних та комунікаційних технологій.

ЗК-5. Усвідомлення необхідності та дотримання норм наукової етики.

в) спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК):

СК-4. Здатність розв'язувати широке коло проблем і завдань у галузі філології на основі розуміння їх природи, чинників впливу, тенденцій розвитку і з використанням теоретичних та експериментальних методів.

СК-5. Здатність до реалізації завдань міждисциплінарних філологічних досліджень.

СК-6. Здатність планувати й організовувати професійну та науково-інноваційну діяльність у галузі філології, зокрема в ситуаціях, що потребують нових стратегічних підходів.

Програмні результати навчання

ПРН-2. Знати основні класичні та новітні філологічні концепції, фундаментальні праці конкретної філологічної спеціалізації, глибоко розуміти теоретичні й практичні проблеми в галузі дослідження.

ПРН-4. Обирати адекватну предмету філологічного дослідження методологію, запроваджувати сучасні методи наукових досліджень для розв'язання широкого кола проблем і завдань у галузі філології.

ПРН-5. Дотримуватись норм наукової етики при здійсненні науково-інноваційної діяльності та проведенні власного дослідження.

ПРН-6. Планувати, ініціювати й здійснювати розробку дослідницько-інноваційних проектів, організовувати роботу дослідницьких колективів.

ПРН-8. Використовувати інформаційно-комунікаційні технології у професійній науково-інноваційній діяльності;

ПРН-9. Ефективно спілкуватися і взаємодіяти в науковому просторі, зокрема й міжнародному, для розв'язання різноманітних фахових вузькоспеціальних і загальних завдань у галузі філології та міждисциплінарних досліджень;

ПРН-10. Презентувати результати власних оригінальних наукових досліджень державною та іноземною мовами в усній та писемній формі: продукувати і грамотно оформлювати різножанрові наукові тексти відповідно до сучасних вимог (стаття, есе, презентація, виступ на конференції, публічна науково-популярна чи наукова лекція тощо).

ПРН-12. Реалізовувати стратегії дослідницького самовдосконалення та обирати засоби саморозвитку.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Основні ідеї та завдання лінгвоперсонології

Тема 1. Теоретичне підґрунтя лінгвістичної персонологія. Мета і завдання лінгвоперсонології. Поняття мовна особистість і суміжні поняття.

Тема 2. Проблема таксономії мовних особистостей. Типологія мовних особистостей у психолінгвістиці та нейролінгвістичному програмуванні. Лінгвосоціонічна матриця мовних особистостей. Лінгвокультурологічні виміри мовної особистості. Класифікація мовних особистостей у комунікативній лінгвістиці.

Тема 3. Типологія і структура мовних особистостей у лінгвоперсонології. Класифікація мовних особистостей. Структура мовної особистості.

Змістовий модуль 2.

Мовна особистість у лінгвоперсонологійному вимірі: критерії реконструкцій

Тема 4. Вербально-семантичний рівень у структурі мовної особистості. Вставні компоненти як дискурсиви. Вставлені конструкції як маркери вербально-семантичного рівня. Синтаксичні параметри лінгвоіндивідуалізації МО.

Тема 5. Лінгвокогнітивний рівень мовної особистості. Дискурсивна метафора. Епітетні структури. Фразеологічні одиниці як маркери рівня.

Тема 6. Прагматичний рівень мовної особистості. Операційні поняття і таксономія комунікативних стратегій. Дослідницькі стратегії та їхні тактики. Оцінювальні стратегії та їхні тактики. Ціннісні стратегії та їхні тактики.

Тема 7. Поняття елітарної мовної особистості. Визначальні чинники сформованості мовної особистості. Критерії виокремлення елітарної МО.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	Денна форма						Вечірня форма					
	Всього	в тому числі					Всього	в тому числі				
		л	п	лаб	інд	ср		л	п	лаб	інд	ср
	90	14	16	-	-	60	90	14	16	-	-	60
Змістовий модуль 1.												
Модуль 1. Основні ідеї та завдання лінгвоперсонології												
Тема 1. Теоретичне підґрунтя лінгвістичної персонології	14	2	2			10	14	2	2			10
Тема 2. Проблема таксономії мовних особистостей	14	2	2			10	14	2	2			10
Тема 3. Типологія і структура мовних особистостей	14	2	2			10	14	2	2			10
Разом за змістовим модулем 1	42	6	6			30	42	6	6			30
Змістовий модуль 2. Мовна особистість у лінгвоперсонологійному вимірі: критерії реконструкцій												
Тема 5. Вербально-	14	2	2			10	14	2	2			10

семантичний рівень у структурі мовної особистості												
Тема 6. Лінгвокогнітивний рівень мовної особистості	14	2	2			10	14	2	2			10
Тема 7. Прагматичний рівень мовної особистості	14	2	4			10	14	2	4			10
Тема 4. Поняття елітарної мовної особистості	4	2	2				4	2	2			
Разом за змістовим модулем 2	48	8	10			30	48	8	10			10
Усього годин	90	14	16			60	90	14	16			60

5. Методи навчання

Лекція, практичні заняття, дискусія, постановка й обговорення проблемних питань, виконання творчих і самостійних завдань, робота в наукових бібліотеках, мережі Інтернет, спостереження за вербальними і невербальними особливостями поведінки в міжособистісному та масовому спілкуванні.

6. Методи контролю

Оцінювання усних відповідей, індивідуально-дослідне завдання, захист результатів практичних робіт, оцінювання доповідей, оцінювання активності на занятті усна відповідь під час складання заліку, контрольне опитування.

7. Питання для підсумкового контролю

1. Лінгвоперсонологія як розділ мовознавства: об'єкт та історія формування.
2. Інтердисциплінарність об'єкта дослідження лінгвоперсонології.
3. Витоки вивчення мовної особистості.
4. Поняття мовної особистості та аспекти вивчення.
5. Типи мовних особистостей та параметри їх виокремлення.
6. Проблема типології мовних особистостей.
7. Кореляція понять *комунікативна, мовна, дискурсивна особистість*.
8. Структура мовної особистості.
9. Поняття про елітарну мовна особистість.

10. Критерії виокремлення елітарної мовної особистості.
11. Мовна особистість у різнотипних дискурсах.
12. Вербально-семантичний рівень у структурі мовної особистості.
13. Лінгвокогнітивний рівень у структурі мовної особистості.
14. Прагматичний рівень у структурі мовної особистості.
15. Таксономія комунікативних стратегій і тактик.
16. Самопрезентація як комунікативна стратегія в науковому дискурсі.
17. Критика як стратегія в лінгвістичному дискурсі.
18. Феномен хеджингу в лінгвістиці.
19. Хеджинг як комунікативна стратегія етикетизації наукового дискурсу.
20. Соціативно-інфлуктивна стратегія. Інші допоміжні стратегії.

8. Розподіл балів, що присвоюються студентам

Поточне оцінювання							Залік	Сума
Змістовий модуль 1				Змістовий модуль 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	40	100
5	5	10	10	10	10	10		

9. Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

10. Рекомендована література Основна

Бацевич Ф., Чернуха В. Комунікативна особистість у сімейному спілкуванні : монографія. Львів, 2018.

- Бацевич Ф., Чернуха В.* Мовна особистість у сімейному спілкуванні: лексико-семантичні виміри : монографія. Львів, 2014 б.
- Ейгер Г. В., Рапопорт И. А.* Язык и личность. Харьков, 1991.
- Загнітко А.* Теорія лінгвоперсонології : монографія. Вінниця, 2017
- Иссерс О. С.* Коммуникативные стратегии и тактики в русской речи. Изд. пятое. Москва, 2008.
- Карасик В. И.* Языковой круг: личность, концепты, дискурс : монография. Волгоград, 2002.
- Караулов Ю. Н.* Русский язык и языковая личность. Москва, 2010.
- Космеда Т. А.* Комунікативна компетенція Івана Франка: міжкультурні, інтерперсональні, риторичні виміри : монографія. Львів, 2006.
- Лингвоперсонология: типы языковых личностей и личностно-ориентированное обучение / под ред. Н. Д. Голева, Н. В. Сайковой, Э. П. Хомич :* монография. Барнаул; Кемерово, 2006.
- Потебня А. А.* Мысль и язык. Київ, 1993.
- Романченко А. П.* Елітарна мовна особистість у просторі наукового дискурсу: комунікативні аспекти : монографія. Одеса, 2019.
- Санченко Є. М.* Елітарна мовна особистість: від діалектних витоків до літературної мови : дис. ... канд. філол. наук. Луганськ, 2009.
- Сахарова О. В.* Вступ до лінгвістичної генології : навч. посіб. до вивчення спецкурсу. Київ, 2012.
- Селіванова О. О.* Світ свідомості в мові. Мир сознания в языке : монографічне видання. Черкаси, 2012.
- Селігей П. О.* Мовна свідомість: структура, типологія, виховання. Київ», 2012.
- Селігей П.* Світло і тіні наукового стилю : монографія. Київ, 2016.
- Синица И. А.* Языковая личность автора в научно-гуманитарном тексте XIX века (коммуникативный, культурологический, образно-стилистический аспекты : дисс. ... д-ра филол. наук. Киев, 2007 б.
- Славова Л. Л.* Мовна особистість лідера у дзеркалі політичної лінгвоперсонології: США – Україна : монографія. Житомир, 2012.
- Степаненко М., Дейна Л.* Суб'єктивна та об'єктивна оцінка в українському щоденниковому дискурсі : монографія. Полтава, 2018.
- Стернин И. А.* Типы речевых культур : учеб. пособ. Воронеж, 2013.
- Фаріон І.* Мовний портрет Івана Пулюя (за листами мислителя) : монографія. Львів, 2017. .
- Шабат-Савка С. Т.* Категорія комунікативної інтенції в українській мові : монографія. Чернівці, 2014.

Додаткова

- Данилюк І.* Теоретичні засади і методи лінгвоперсонології. *Лінгвістичні студії / Linguistic Studies.* Вінниця , 2016. Вип. 31.
- Загнітко А. П.* Психолінгвістична модель лінгвоперсонології: категорійно-рівневий вимір. *Досягнення та перспективи дослідження феномену здоров'я у сучасній психології :* матеріали Всеукраїнської наук.-прак. конф. Вінниця, 2016.
- Загнітко А.* Сучасна лінгвоперсонологія: рівні, одиниці і категорії. *Збірник наукових праць професорсько-викладацького складу ДонНУ імені Василя Стуса за 2015-1016 рр.* Вінниця, 2017. URL: <http://jrvs.donnu.edu.ua/article/view/3654/3687> (дата звернення: 29.08.2018).
- Карасик В. И.* Дискурсивная персонология. *Язык, коммуникация и социальная среда.* Воронеж, 2007. Вып. 7.
- Ковалевська Т. Ю.* Нейролінгвістична ідентифікація метапрограмних стратегій особистості. *Записки з українського мовознавства.* Одеса, 2016. № 23.
- Курьянович А. В.* Элитарная речевая культура в зеркале отечественной эпистолярной традиции. *Вестник ТГПУ.* 2011. Вып. 3 (105).

- Романченко А. П.* Елітарна мовна особистість в епістолярному та щоденниковому дискурсах: аспекти дослідження. *Проблеми загального і слов'янського мовознавства*. Дніпро, 2018. № 1.
- Романченко А.* Елітарна мовна особистість у науковому дискурсі: проблематика та етапи дослідження. *Південний архів (філологічні науки)*. Херсон, 2018. № 73.
- Романченко А. П.* Інтертекстуальність як реалізація діалогічності лінгвістичного дискурсу. *Web of Scholar*. Warsaw : RS Global Sp. z O.O., 2018. № 11 (29).
- Романченко А. П.* Лінгвокогнітивний складник мовної особистості синоптика. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського*. Серія «Філологія. Соціальні комунікації». Київ, 2020. Т. 31 (70). № 2.
- Романченко А. П.* Порівняння об'єктів як реалізація аргументативної стратегії вченого. *Modern philological research: a combination of innovative and traditional approaches : Conference Proceedings*. Tbilisi : Baltija Publishing, 2018.
- Романченко А. П.* Стратегія самопрезентації та її тактики (на матеріалі лінгвістичного дискурсу). *Записки з українського мовознавства*. Одеса, 2018. Вип. 25.
- Романченко А. П.* Теоретичні засади лінгвоелітології як напряму лінгвоперсонології. *Сучасний вимір філологічних наук : збірник тез*. Львів, 2020.
- Романченко А. П.* Фразеосфера елітарної мовної особистості Петра Сороки: етнокультурне та особистісне. *Актуальні питання гуманітарних наук*. Дрогобич, 2020.

Електронні інформаційні ресурси

www.library.edu-ua.net/ – Державна науково-педагогічна бібліотека України ім. В.О.

Сухомлинського

<http://www.nbuv.gov.ua> – веб-сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського

<http://www.nplu.org> – веб-сайт Національної парламентської бібліотеки України

<http://www.ukrbook.net> – веб-сайт Книжкової палати України імені Івана Федорова

<http://library.zntu.edu.ua/res-libr-el.html> – веб-сайт “Бібліотеки в мережі Internet”

б. info@lib.ua-ru.net – наукова електронна бібліотека “Веда”

Journals.uran.i.u – “Наукова періодика України”

АНОТАЦІЯ

вибіркова дисципліна

“Основи лінгвоперсонології”

Проф. Романченко А. П.

Метою викладання вибіркової навчальної дисципліни "Основи лінгвоперсонології" є ознайомлення слухачів із міждисциплінарною галуззю знань, яка опікується теоретичними й практичними проблемами, пов'язаними з мовною особистістю, що сприятиме осмисленню вимірів реконструкцій особистості, комплексному аналізу її репрезентації в різнотипних дискурсах, виробленню навичок встановлення специфіки лінгвоіндивідуалізації особистості, розуміння формування елітарної мовної особистості, а також удосконаленню комунікативних компетенцій слухачів. Увагу приділено характеристиці основних ідей та завдань лінгвістичної персонології, науковій кваліфікації елітарних мовних особистостей, здійснюваній завдяки диференційному опису різних її рівнів у структурній організації.

АННОТАЦИЯ

выборочная дисциплина

“Основы лингвоперсонологии”

Проф. Романченко А. П.

Целью преподавания выборочной дисциплины "Основы лингвоперсонологии" является ознакомление слушателей с интердисциплинарной областью знаний, в круг интересов которой входят теоретические и практические проблемы, связанные с языковой личностью. Освоение курса поможет осмыслить особенности реконструкции личности, комплексного анализа ее репрезентации в разнотипных дискурсах, выработке навыков установления специфики лингвоиндивидуализации личности, понимание механизма формирования элитарной языковой личности, а также усовершенствованию коммуникативных компетенций слушателей. Внимание сфокусировано на характеристике основных идей и задач лингвистической персонологии, научной квалификации элитарных языковых личностей, осуществляемой благодаря дифференциальному описанию разных ее уровней в структурной организации.

SUMMARY

selective discipline

“ Fundamentals of linguopersonology ”

Prof. Romanchenko A. P.

The purpose of teaching selective discipline "Fundamentals of linguopersonology" is to acquaint students with interdisciplinary field of knowledge. It deals with theoretical and practical problems related to linguistic personality. Studying this course will help to comprehend the dimensions of personality reconstructions, make comprehensive analysis of its representation in different discourses, develop skills to establish the specificity of linguoindividualization of a personality and understand the formation of elitist linguistic personality, as well as to improve communicative competencies. Attention is paid to the characteristics of the main ideas and tasks of linguistic personology and the scientific qualification of elitist linguistic personalities, which is carried out through a differential description of its various levels in the structural organization.